

KHÔNG THEO NGHIỆP CA HÁT, CHUA TỪNG BIỂU DIỄN TRÊN SÂN KHẤU LỚN... NHƯNG "GÃ DU CA" ẤY SAY MÊ NHẠC TRỊNH THEO CÁCH CỦA RIÊNG MÌNH. KHI CÒN LÀ MỘT NGƯỜI LÍNH, CÓ NHỮNG ĐÊM TRỊNH SON TRUYỀN THỨC TRẮNG VỚI CÂY ĐÀN, TRỞ VỀ VỚI ĐỜI SỐNG THƯỜNG NHẬT, SAU BAO CON DẤU BỂ CUỘC ĐỜI, LẮM KHI TAY TRẮNG LẠI TRỞ VỀ TAY TRẮNG, ANH VIN VÀO CÂY ĐÀN VÀ NHỮNG GIAI ĐIỆU CỦA TRỊNH CÔNG SON MÀ ĐỨNG DẬY, MÀ TIẾP TỤC QUAY VỀ VỚI KIẾP SỐNG MUU SINH..

NHẠC TRỊNH VỚI MỘT "GÃ DU CA"

"VIÊN ĐÁ CUỘI" GIỮA CUỘC ĐỜI

"Gã du ca" ấy đã ngoài bốn mươi tuổi, luôn có thói quen mặc áo đen ngồi im lìm một góc, ngay cả khi cười vẫn phẳng phất nét trầm ngâm, u uẩn. Có lẽ ở cái tuổi này, người sâu sắc cũng đủ gom cho mình một hành trang trải nghiệm sau bao được mất, thiệt hơn. Guong mặt góc cạnh, khắc khổ với đôi mắt sâu thẳm hằn những vết chân chim mỗi khi cười đủ họa nên đời sống nội tâm của Trịnh Sơn Truyền sau những va vấp, trải nghiệm nhân sinh.

Tuổi thơ lớn lên cạnh chùa Láng, ngày còn nhỏ, Trịnh Sơn Truyền là đứa trẻ rất khó hòa nhập với trẻ con hàng xóm. Anh chỉ thích ra chùa ngồi vẽ, tỉ mỉ tạo từng viên gạch non thành bột để pha màu. Hơn mười tuổi, sau những buổi chiều tha thẩn sân chùa, anh từng này ra ý nghĩ thích... ở chùa. Với một đứa trẻ,

đơn giản đó là một ý thích dù không thể nào lý giải nhưng cũng không vội vội cao xa hơn chuyện cơm ăn nước uống hàng ngày. Mười sáu tuổi, "thích" đi bộ đội, anh làm đơn đợi ngày được gọi nhập ngũ. Trước ngày lên đường, mẹ mua cho anh cây đàn guitar thêm vào hành trang người lính. Cây đàn ấy chính là nhạc cụ đầu tiên dẫn anh bước vào thế giới âm nhạc. Nhưng chỉ ít lâu người lính trẻ đành ngậm ngùi tiếc nuối vì không thể giữ được cây đàn nguyên vẹn trên đường hành quân đầy bất trắc.

Trịnh Sơn Truyền không theo nghiệp ca hát. Hay nói theo cách xa xôi, anh chỉ là người hát nhạc Trịnh lãng du. Nhưng giọng hát mộc, da diết theo từng cung bậc của anh trở nên quen thuộc và ám ảnh với tất cả "khách Trịnh" trong các quán cafe nhạc Trịnh ở Hà Nội từ quán "Trịnh Văn" (Hoàng Hoa Thám) của những ngày còn sum họp đến

"Trịnh Ca" (Nguyễn Khang), "Cuối ngõ" (Cầu Giấy), "Cafe nhạc Trịnh 101 Trung Kính"... Lái xe cho công ty du lịch Viettravel, sau những tour chở khách du lịch đầy hứng khởi và cũng không kém phần mệt mỏi, "gã du ca" lại lui về ngồi trầm ngâm một góc quán, cất lời hát những tình khúc bằng tất cả sự chân thành và trải nghiệm. Cho đến bây giờ, Trịnh Sơn Truyền vẫn có thói quen giữ gìn từng mảnh giấy mà khán giả yêu cầu anh hát tặng những ca khúc của Trịnh Công Sơn. Có những yêu cầu không kịp đáp lễ ngay trong đêm nhạc, anh luôn giữ lại để tìm cách "trả nợ" những "khách Trịnh" vắng lai. Có người, sau một thời gian dài gần như đã quên "món nợ" âm nhạc chợt thốt lên đầy ngạc nhiên khi nghe anh đàn hát và đưa ra mảnh giấy. Chính người nghe cũng không thể ngờ mảnh giấy năm nào vẫn còn vẹn nguyên và mới như khi

họ vừa đưa nó cho anh. Đôi khi, anh gặp cả những người chưa bao giờ nghe nhạc Trịnh, và không ai khác, chính anh đã khiến người ấy đến với nhạc Trịnh, yêu nhạc Trịnh bằng sự chân thành. Năm 2007, vì quá yêu ca hát, anh còn “mượn tạm” cả chứng minh thư người khác để đi thi tiếng hát truyền hình Hà Nội vì khi ấy đã quá tuổi dự thi. Sinh con trai năm 1990, “gã du ca” đã đặt tên con là Trịnh Công Sơn! Anh tâm sự, nếu trước đó không có Trịnh Công Sơn anh sẽ vẫn đặt tên con như thế. Đơn giản vì anh thích chữ Sơn. Nhưng sau này, khi đắm say với nhạc Trịnh, anh mới nghiệm ra ấy là cái duyên, chữ duyên trong cuộc đời giúp anh giữ lại hình ảnh Trịnh Công Sơn cho riêng mình để trên những ngã đường đời, “gã du ca” ấy đủ bản lĩnh vượt qua những ồn ào, vương bận mà tìm đến với nhạc Trịnh theo cách âm thầm và chung thủy.

NHỮNG TRẢI NGHIỆM NHÂN SINH

Sẽ không quá lời khi có ý kiến nhận định, hồn nhạc Trịnh vẫn vẹn nguyên là nhờ những người “vô danh” khắp xứ da vàng. “Trịnh Công Sơn như một vị thiền sư không tu trong chùa mà tu giữa cuộc đời này. Vậy nên khi hát nhạc Trịnh phải hát bằng sự trải nghiệm” – Trịnh Sơn Truyền chia sẻ. Chính “gã du ca” ấy cũng không biết chính xác nhạc Trịnh Công Sơn ngấm vào mình khi nào, chỉ biết chính nhạc Trịnh đã đưa anh qua hết sự trải nghiệm này đến trải nghiệm khác của bản thân, của cuộc đời. Và từ đó, anh cũng đã có những lúc tuyệt vọng mà không hề tiêu cực. Nhạc Trịnh đem đến cho anh cảm giác thứ tha, bao dung hơn trong cuộc sống. Anh từng hành hương vào mộ nhạc sĩ Trịnh Công Sơn cùng với những người nghệ sĩ du ca trên mọi miền đất nước hát lên những tình khúc Trịnh để rồi qua cây đàn mà họ quen nhau, hiểu nhau.

“Mỗi khi tôi đang nghĩ ngợi điều gì, tôi thường nhắn tin cho bạn bè những ca từ nhạc Trịnh”. Như thế, nhạc Trịnh từ lâu trở thành ngôn ngữ trò chuyện, yêu thương của Trịnh Sơn Truyền. Bằng sự trải nghiệm bản thân, lắng đọng của tâm hồn và quá trình nghiên cứu kỹ

lượng về cuộc đời, tác phẩm của nhạc sĩ Trịnh Công Sơn, “gã du ca” ấy đã dần “thấm” được những ca từ đầy tính triết lý của người nhạc sĩ cùng họ. Anh coi đó là cái duyên, là sự tình cờ ở cuộc đời.

Năm 2005, khi còn lái xe cho Công ty Vận tải Du lịch ABC, trong chuyến xe chở trẻ em nước ngoài đi dã ngoại và làm từ thiện tại Trung tâm Giáo dục Lao động Xã hội số 2 (xã Yên Bài, huyện Ba Vì, Hà Nội), nhìn những trẻ em bị nhiễm HIV và bị bỏ rơi, trong số đó có em mới chỉ vài tháng tuổi, anh đã ấp ủ ý tưởng

để bốn năm sau, năm 2009 tổ chức đêm nhạc tại “Thiên quán” và dùng toàn bộ số tiền thu được để trao lại cho Trung tâm. “Gã du ca” luôn khao khát tổ chức thêm nhiều đêm nhạc Trịnh như thế để mỗi tâm hồn con người ngân lên thanh âm đồng điệu qua tình yêu âm nhạc, yêu cuộc sống.

Trên những cung đường Tổ Quốc, Trịnh Sơn Truyền giới thiệu cho khách du lịch trong và ngoài nước những cảnh đẹp và cuộc sống của con người Việt Nam. Anh hát nhạc Trịnh tài tử và lái xe cũng... tài tử! Bạn bè lái xe vẫn phục anh sát đất với tài xoay vô lăng chỉ bằng hai ngón tay. Vậy nên có những khi, miệng anh lẩm nhẩm hát nhạc Trịnh, trên xe cũng mở nhạc Trịnh, khách du lịch thì mơ

màng, đắm say với nhạc Trịnh thì chính lái xe lại “đi nhắm đường”. Nhạc Trịnh theo anh trên những chuyến xe du lịch. Không chỉ khách trong nước mà rất nhiều du khách nước ngoài đã trở nên yêu nhạc Trịnh, gắn bó với nhạc Trịnh hơn sau những chuyến đi trên xe du lịch của anh. Đặc biệt là những người khách Nhật Bản, anh cho rằng người Nhật có vốn văn hóa sâu sắc và tinh thần lắng nghe ở họ khiến chúng ta phải học tập. Qua con đường du lịch, anh mong đó có thể là con đường phương tiện để kết nối văn hóa giữa các vùng miền, lãnh thổ.

Chiều lòng người nghe, anh đã làm tới 2 album nhạc Trịnh Công Sơn trong 2 năm. Thông thường, mỗi album nhạc Trịnh của anh chỉ thu âm trong khoảng 2 tiếng cho từ 10 đến 13 ca khúc. Phụ trách phần nhạc là cây guitar Nguyễn Văn Đạo nổi tiếng ở hai quán café “Trịnh Ca” và “Café nhạc Trịnh 101 Trung Kính”. Với anh, việc thu đĩa nhạc bán cho khách nước ngoài cũng là phong cách mộc mạc nhất để giữ nguyên cái hồn Trịnh. Những người khách du lịch trả tiền cho đĩa nhạc với niềm hi vọng những lần gặp về sau lại được nghe anh hát, được tận tay mang những đĩa nhạc của anh về nước giới thiệu cho bạn bè, ở vùng đất mình qua, có một “gã du ca” như thế.

NGÓN ĐÀN VÀ NƯỚC MẮT

"Hát nhạc Trịnh đã khó nhưng để cảm nhận cho hết chiều sâu trong ca từ, giai điệu thì còn khó hơn. Tùy theo thời gian, tâm trạng mà mỗi con người sẽ có một cách cảm nhận khác nhau" – "gã du ca" vẫn tâm sự cùng bạn bè như vậy. Vì thế mới có câu chuyện, có những người, gần như cả thời tuổi trẻ say mê đàn hát, trải qua hết thành công này đến danh hiệu kia, cuối đời mới vỡ lẽ mình đã chọn sai "ngón đàn". Như vậy cũng còn là may mắn vì có người cả cuộc đời mãi mãi không nhận ra mình chọn sai, mãi mãi không có nỗi một "ngón đàn" của riêng mình. Với âm nhạc, mỗi người luôn cần có một "ngón đàn" riêng, đôi khi không phải chỉ để chơi mà còn để hiểu. Anh vốn kiem lời, kiem cả điệu bộ, cử chỉ mỗi khi hát nhạc Trịnh trên sân khấu. Chỉ có giọng ca êm ái, trầm sâu và ánh mắt đượm buồn luôn phiêu theo từng âm vực, khi kiểm soát thật tinh tế, khi buông lơi cho tất cả rơi tự do vào cõi phiêu bồng. Và như thế, người nghe hiểu rằng "gã du ca" ấy đã tìm được "ngón đàn" cho riêng mình từ thế giới Thiên của Trịnh.

Đường như nhạc Trịnh được viết để mỗi

người hát và cảm nhận theo một cách thức, một ngôn ngữ nội tâm của riêng mình. "Mọi sự lãng mạn đều bắt nguồn từ trải nghiệm" hay "hạnh phúc là một ly cà phê và nhạc Trịnh". Đó là cách sống của Trịnh Sơn Truyền.

"Cuộc sống không thể tránh khỏi những buồn lo, đau khổ, dằn vặt. Nhưng tôi luôn có cảm giác nỗi buồn của mình không thể gọi tên vì từ lâu tôi đã quen sống chung với nỗi buồn". Nhạc Trịnh gắn bó với anh bằng nhiều kỉ niệm và nước mắt. Đã có thời gian, trong vô thức, "gã du ca" luôn nghĩ về cái chết sau những cơn khủng hoảng tinh thần lần lượt trút xuống đời mình. Bố, anh trai, chị gái - Ba người ruột thịt trong gia đình anh đã vĩnh viễn ra đi vì tai nạn và bệnh tật. Trong cơn hấp hối, cả ba người thân ấy đều trút hơi thở cuối cùng trên chính đôi tay anh. Nhiều lần hát xong bất chợt anh thấy "nổi da gà" bởi âm nhạc và đời sống có duyên phận trùng hợp đến lạ lùng. Nhưng anh luôn tự an ủi theo cách tĩnh tại: "Mỗi người có một cách đối mặt với cuộc sống. Điều quan trọng và chọn cho mình một lối đi để cảm thấy mình đang sống chứ không phải đang tồn tại". Dù phải trải qua cuộc phẫu thuật thanh quản năm 2000 và

điều trị bệnh nhiều lần vẫn không khỏi dứt điểm nhưng chưa bao giờ anh có ý định dời cây đàn, dời những góc quán café Trịnh thâm trầm, yên tĩnh. Thỉnh thoảng, Trịnh Sơn Truyền cũng làm thơ nhưng trong ý niệm của anh đó không phải lối đi mình đã chọn. Thơ đến với anh như người tình từ cõi khác, bất chợt, mơ hồ và mong manh.

Anh chia sẻ, những lúc buồn, anh lại ra viếng mộ người thân để cảm nhận được ranh giới mong manh trong cõi vô thường, lại trở về căn nhà cũ, như ngày còn bé thơ ngã đầu vào lòng người mẹ đã ngoài tám mươi tuổi, miêng phả mùi trầu thom nồng khiến anh cay sống mũi mà nhớ về kí ức, hoặc hễ "vớ" được một đứa trẻ nào đó chạy chơi ngoài sân, anh lại ôm lấy, hít hà hương thơm nguyên sơ để có cảm giác nhẹ nhõm hơn, tựa như mình vừa được khai sinh thêm lần nữa. Từ bố đến anh trai, chị gái,... những người thân đã vĩnh viễn đi qua cuộc đời cho đến mẹ, gia đình, bè bạn... hay những thứ cỏ cây, hoa lá đang sống bên anh... tất cả lặng lẽ đến và đi để giúp "gã du ca" càng thêm biết ơn cuộc sống này.

MAI MẬT